

Allt gemensamt

Egendomsgemenskapen i Jesus Army som möjlighet och begränsning

Micael Grenholm

Kandidatuppsats, praktisk teologi
Johannelunds teologiska högskola
Handledare: Torbjörn Larpers
Vårterminen 2016

Abstract

This thesis studies the community of goods that is being practiced by the Jesus Fellowship Church, also known as the Jesus Army, in the United Kingdom. It describes how the common sharing of Jesus Army's communities is practically organized as well as what impact it has on church life from three perspectives: economical, spiritual and liberty based.

The study's main conclusion is that Jesus Army's community of goods greatly reduces economic inequality, increases spiritual exercise and participation in church activities, and reduces individual liberty especially for women. The general equilibrium between equality and spirituality on the one hand and freedom on the other seems intrinsic to how community of goods always work, whereas gender inequality is not a necessary part of having everything in common.

Keywords: Ecclesiology, Christian Community, Community of Goods, Restorationism, Jesus Movement, Jesus Fellowship Church, Gender Equality.

Bilder

Innehållsförteckning

1. Introduktion och syfte	1
2. Forskningsfråga med underfrågor	1
3. Källmaterial	1
3.1 Avgränsningar	2
4. Metod	3
4.1 Intervjuerna	3
4.2 Risk för partiskhet	4
5. Teori	4
6. Bakgrund och tidigare forskning	5
6.1 Egendoms gemenskap i Nya Testamentet	5
6.2 Egendoms gemenskap i kyrkohistorien	6
6.3 Jesus Armys historia	8
7. Egendoms gemenskapens organisering	9
7.1 Inträde i egendoms gemenskapen	9
7.2 Kingdom Businesses	10
7.3 Livet i kommuniteten	11
8. Ekonomiska konsekvenser	12
8.1 Fattigdomsbekämpning och enkel livsstil	12
8.2 Diakoni	13
8.3 Utträde från egendoms gemenskapen	14
9. Deltagande och andlighet	15
9.1 Deltagade i församlingens aktiviteter	15
9.2 Kommunitetsliv som utlevnad av biblisk kristendom	16
9.3 Kommunitetsmedlemmars upplevelse av andlig vitalitet	17
10. Frihet och självbestämmande	17
10.1 Press att gå med i egendoms gemenskapen	18
10.2 Begränsningar i kommuniteten	19
10.3 Kvinnors frihet	20
11. Analys och diskussion	21
11.1 Egendoms gemenskapens organisering	21
11.2 Ekonomiska konsekvenser	22
11.3 Deltagande och andlighet	23
11.4 Frihet och självbestämmande	23
12. Slutsats	25
Källförteckning	26

1. Introduktion och syfte

Jesus Fellowship Church (mer känt som Jesus Army) är ett kyrkosamfund i Storbritannien som sedan 1970-talet har praktiserat egendomsgemenskap. Detta innebär att en substantiell andel kyrkomedlemmar - idag en fjärdedel - bor tillsammans i kommuniteter utspridda i England och delar all egendom gemensam. Inspirationen till detta är främst Apostlagärningarna 2:44-45 och 4:32-37.

Detta komunitetsliv har djupa kyrkohistoriska rötter och är utbrett i katolsk och ortodox tradition, men det är väldigt ovanligt inom protestantismen. Jesus Army är som karismatisk och evangelisk församlingsrörelse rätt så unika när de på ett grundläggande sätt inkluderar egendomsgemenskap i församlingslivet. I Europa finns det inte alls många kyrkor som ser ut på liknande sätt.

Att egendomsgemenskapen har en biblisk förankring är det få som debatterar, men en relevant fråga är vad ett sådant initiativ får för konsekvenser idag? Påverkar det församlingslivet och församlingsmedlemmarna övervägande positivt eller negativt? Vad finns det för risker och fallgropar? Detta är av stort intresse för både församlingsledare och lekmän som utmanas av Bibelns beskrivning av egendomsgemenskap, liksom för människor som rent allmänt finner Jesus Armys modell fascinerande. Syftet med denna uppsats är därmed att undersöka tillvägagångssättet och konsekvenserna av egendomsgemenskapen i Jesus Army, som ett underlag för vidare diskussion kring dessa frågor.

2. Forskningsfråga med underfrågor

Den övergripande forskningsfrågan för studien lyder: *hur påverkar Jesus Armys egendomsgemenskap dess församlingsliv?* Detta besvaras med hjälp av följande underfrågor:

- Hur är egendomsgemenskapen organiserad?
- Vad får den för ekonomiska konsekvenser för dem som är med i den?
- Hur påverkar den deltagandet och den andliga utvecklingen i församlingen?
- Hur påverkar den medlemmarnas frihet och självbestämmande?

Den första underfrågan är deskriptiv, de tre efterföljande belyser huvudfrågans ”påverkar” och ”församlingsliv” ur tre olika perspektiv: ekonomiskt, andligt och frihetsmässigt. Det ekonomiska perspektivet intresserar sig främst för den fattigdomsbekämpande aspekten av egendomsgemenskapen och hur komunitetsmedlemmarna upplever att de påverkas ekonomiskt. Det andliga perspektivet undersöker om komunitetsmedlemmarna upplever att den gemensamma livsstilen ökar eller minskar deras församlingsengagemang och personliga andliga liv. Frihetsperspektivet fokuserar på om komunitetsmedlemmarna blir begränsade och hur egendomsgemenskapen påverkar deras autonomi.

3. Källmaterial

Det primärmaterial som används i studien är intervjuer som gjordes i Kettering och Northampton i augusti 2014 och augusti 2015. Dessa intervjuer finns inspelade på film. Undertecknad gjorde även deltagande observationer under dessa två resor, som till viss del även spelades in på film. Detta inkluderar vardagligt samtal med komunitetsmedlemmar, åhörare till predikningar, och iakttagelser i komuniteterna.

Framför allt undersöktes komuniteten Holy Treasure i Kettering där undertecknad även fick bo under båda resorna. Fem av de sex respondenter som intervjuades är medlemmar i Holy Treasures egendomsgemenskap, den sjätte bor i komuniteten Cornerstone i Northampton. Två av respondenterna har ledarskapspositioner både lokalt och i samfundet i stort: Huw Lewis och Mike Farrant. De övriga är vanliga komunitetsmedlemmar vars efternamn inte är relevanta. Tre av respondenterna är kvinnor och tre är män.

Ungefär ett dussin komuniteter observerades. Förutom Holy Treasure i Kettering och Spreading Flame i London låg alla i området kring Northampton som är kyrkans födelseplats och centrum. Även flera *Kingdom Businesses*, kyrkoägda företag, besöktes, tillsammans med en nationell kyrkokonferens i Northampton 2014 och en ungdomskonferens på samma plats 2015. Därtill besöktes Northamptons *Jesus Centre* samt samfundets huvudkontor i Bugbrooke.

Filmmaterialet redigerades och släpptes i april 2016 som en 50 minuter lång dokumentär, *Everything in Common*. Förutom intervjuerna innehåller denna delar av vardagskonversationer och samtal fångade ”på språng”. Sådan information refereras inte som intervjuer utan då det förekommer i filmen hänvisar jag till den som Grenholm, 2016.

De flesta av intervjuerna skedde i enskildhet men det kan inte uteslutas att respondenterna vill utmåla en bättre version av komunitetslivet än vad de faktiskt tycker själva. Att intervjuerna spelades in på film bidrar starkt till detta. För att väga upp detta har sekundärmaterial studerats som presenterar en betydligt mer negativ syn på Jesus Army och dess egendomsgemenskap, exempelvis kritiska artiklar från *Vice* och *Independent*.

Det finns ingen akademisk litteratur om Jesus Army på svenska, men däremot några brittiska artiklar. Jesus Army själva har gett ut mycket material som beskriver deras egendomsgemenskap och historia. Coopers och Farrants *Fire in Our Hearts* är av särskilt intresse då den på ett omfattande och detaljerat sätt beskriver hur församlingsrörelsen ser på sig själv och omvärlden.

3.1 Avgränsningar

Av tids- och utrymmesskäl begränsas studien till att enbart studera Jesus Army och inte jämföra med andra församlingar. En komparativ studie hade haft fördelen att mäta påverkan genom att försöka identifiera församlingar som till mångt och mycket är lika Jesus Army med undantaget att de inte har egendomsgemenskap. På så sätt hade egendomsgemenskapens påverkan kunnat isoleras på ett tydligare sätt. Istället undersöker denna studie vilken påverkan respondenterna själva kan vittna om och är på så sätt än mer kvalitativ än vad en komparativ studie hade varit.

Uppsatsen kommer inte heller fokusera på den historiska utvecklingen utan analysera hur det ser ut idag. En historisk bakgrund finns inkluderad för kontext och ökad förståelse, men själva studien är nutidsbaserad. Då detta är det första akademiska arbetet om Jesus Army på svenska hade det givetvis varit intressant att gräva djupare i fler aspekter av deras församlingsliv och studera hur det har förändrats över tid. Förhoppningsvis kan det ske framöver.

Uppsatsen innehåller inte heller någon detaljerad redovisning av hur egendomsgemenskapen hanteras ekonomiskt utan detta presenteras kortfattat genom intervjun med samfundets kassör. Detta är för att undertecknad bedömer den deskriptiva underfrågan om egendomsgemenskapens organisering som underordnad de andra underfrågorna. Den är inte obetydlig, men för en kvalitativ uppsats som denna bedöms den inte kräva minutiös noggrannhet.

4. Metod

Detta är en kvalitativ fallstudie baserad på semistrukturerade intervjuer, deltagande observation samt läsning av sekundärkällor. Jan Teorell och Torsten Svensson beskriver kvalitativ metod som försöket att ”förstå verkligheten ur människors egna perspektiv. Målet är att beskriva den mening individerna själva tillskriver sin tillvaro.”¹ På grund av detta har intervjuerna det största empiriska värdet i undersökningen. Observationen och sekundärkällorna fyller ut luckor i vad intervjuerna inte nämner samt bekräftar saker som sägs i intervjuerna som kan stödja en generalisering.

4.1 Intervjuerna

Intervjuerna gjordes inte med uppsatsen i åtanke utan som material för dokumentärfilmen *Everything in Common*.² De hade en semistrukturerad form då min tidigare erfarenhet av att intervjua kommer från utvecklingsstudierna på Uppsala universitet där semistrukturerade intervjuer är norm. Respondenter som gav kortare svar fick fler frågor än de som gav långa, uttömmande svar. Vissa intervjuer blev bara fem minuter långa medan andra sträckte sig en halvtimme.

Då dokumentärfilmen hade ett liknande syfte som denna uppsats — att undersöka hur egendomsgemenskap fungerar och vad det får för påverkan — har materialet gått att använda väl. Undertecknad har kontaktat respondenterna via epost och frågat om materialet får användas för uppsatsen, vilket de svarade jakande på. Samtidigt måste det tas i beaktning att svaren som respondenterna ger sker framför en kamera. Anonymitet kunde inte erbjudas, varför eventuella kritiska tankar om egendomsgemenskapen kanske inte lyfts fram på samma sätt.

Teorell och Svensson skriver att forskningsintervjuns övergripande mål är ”att få intervjupersonerna att svara så utförligt och tillförlitligt som möjligt på de frågor man ställer. Detta förutsätter att intervjupersonerna är motiverade, att de hyser förtroende för intervjuaren, och att de i största möjliga utsträckning tillåts svara självständigt.”³

Som kommunitetsmedlemmar bedöms respondenterna vara mycket motiverade vad gäller ämnet. Ledande frågor undveks i största möjliga mån för att svaren skulle vara självständiga och för att utrymme skulle finnas för både positiva och negativa kommentarer. Vad gäller förtroendet för intervjuaren, se 4.2 nedan.

Intervjuerna transkriberades och färgkodades för att identifiera inom vilka kategorier uttalanden kan placeras med tanke på studiens fyra underfrågor: deskriptiv information, ekonomiska aspekter, andliga aspekter och frihetsaspekter. Därefter analyserades materialet hermeneutiskt och ett urval presenteras i uppsatsen.

Esaiasson et al. skriver om metodologisk texttolkning och de hermeneutiska utmaningar som forskaren ställs inför. De identifierar fyra faktorer som tolkningsarbete är beroende av: frågans karaktär, tankens klarhet, valet av tolkningsperspektiv samt avståndet mellan texten och forskaren. Frågans karaktär syftar på om frågan vill utröna ett manifest, uppenbart budskap eller latent, underliggande budskap. Tankens klarhet syftar på huruvida textproducenten, i vårt fall respondenten, medvetet eller omedvetet uttrycker sig dunkelt. Val av tolkningsperspektiv handlar exempelvis om vårt intresse är vad texten betyder för oss läsare eller vad den betyder för avsändaren. Avståndet mellan text och forskare avslutningsvis handlar om temporär, rumslig, kulturell eller social distans mellan det tolkade och uttolkaren.⁴

De tre första faktorerna kan variera mellan olika svar, men generellt eftersträvas både en manifest och latent betydelse samt vad svaret betyder för respondenten förutsatt att intentionen är tydlighet. Vad gäller den fjärde faktorn står undertecknad Jesus Army nära teologiskt, socialt och

¹ Teorell & Svensson, 2007, s. 11.

² Grenholm, 2016.

³ Teorell & Svensson, 2007, s. 90.

⁴ Esaiasson et al., 2012, ss. 221f.

kulturellt, och intervjuerna skedde uppenbarligen i samma tid och rum som respondenterna befann sig i.

4.2 Risk för partiskhet

Detta för oss in på en nödvändig diskussion vad gäller subjektivitet. Jag har ett stort intresse för Jesus Army inte bara vetenskapligt utan även personligt. Jag har i flera år velat leva i en egendomsgemenskap likt den i Apostlagärningarna och har inspirerats av Jesus Army som ett modernt exempel på hur det kan gå till. I december 2015 var jag med och grundade föreningen Jerusalemprojektet som vill främja egendomsgemenskap och komunitetsliv i Sverige och från och med hösten 2016 ska jag delta i Jesus Armys träningsår för att lära mig ännu mer om komunitetsliv på djupet.

Historiskt har en sådan närhet till det som undersöks ansetts vara en stor akademisk nackdel som kan omkullkasta forskarens legitimitet. Men detta har kommit att ifrågasättas skarpt. Roulston och Shelton menar att likställandet mellan subjektivitet och partiskhet är en konsekvens av en positivistisk strävan efter ett objektivitetsideal som aldrig kan uppnås. Flera kvalitativa forskare har även ifrågasatt dikotomin mellan objektivitet och subjektivitet då det förra aldrig fullt kan träda in i människans perceptionsvärld medan det senare aldrig fullt kan lämna den. Roulston och Shelton menar att ett mycket mer realistiskt tillvägagångssätt är att forskaren identifierar sin egen subjektivitet och sina privilegier för att sedan diskutera hur detta kan påverka studien.⁵

Varga-Dobai för ett liknande resonemang: den positivistiska idén om forskaren som får en bättre uppfattning av världen genom att distansera sig från sitt forskningsobjekt är både praktiskt omöjlig och falsk.⁶ Detta betyder dock inte att subjektiviteten okritiskt ska omfamnas. Ett eftersträvansvärt ideal är intersubjektivitet, där man är medveten om sin egen utgångspunkt och utifrån denna aktivt försöker se andras perspektiv. I denna studies fall sker detta bland annat genom att ge kritiska sekundärkällor utrymme för att komplettera respondenters uppgifter om egendomsgemenskapens påverkan.

Själv har jag ett personligt intresse av att veta om Jesus Armys egendomsgemenskap är sund eller inte och vad den får för konsekvenser. Det är viktigt för mig att veta oavsett om slutsatsen blir att den framför allt är gynnsam eller att den framför allt är skadlig. Mitt positiva utgångsläge i kontakten med Jesus Army har förmodligen även skapat förtroende hos respondenterna, vilket vi såg är något som höjer sannolikheten för tillförlitliga svar enligt Teorell och Svensson.

5. Teori

Det finns inte mycket teoribildning om komunitetsliv annat än vad som gäller klosterväsendet och där är det väldigt sällan egendomsgemenskapen som står i centrum. Exempelvis har teorier utvecklats om hur det monastiska livet påverkar munkars och nunnors hälsa⁷ eller hur buddhistiskt klosterliv kan utgöra en grogrund för politisk opposition.⁸ Det blir dock problematiskt att ha klosterliv som teoretiskt utgångsläge när vi studerar Jesus Armys egendomsgemenskap. Saker som ofta kännetecknar kloster som inte inkluderas i Jesus Army är obligatoriskt celibat, lydnad till en historisk och institutionell kyrka samt annorlunda inkomstkällor.

En mer relevant teoretiskt utgångspunkt torde vara de tankar som Andrew Walker utvecklat om den brittiska restorationistiska rörelsen. Huvudtanken i restorationismen är att kyrkan under historiens lopp har avfallit eller avvikit från sann lära och praxis och att rättrogna kristna därmed

⁵ Roulston & Shelton, 2015.

⁶ Varga-Dobai 2012, ss. 2-3.

⁷ Eriksson & Wiklund-Gustin, 2014.

⁸ Chatterjee, 2015.

ska återupprätta (eng. ”restore”) den bibliska församlingsmodellen. Walkers främsta bidrag är en distinktion mellan två olika typer av restorationism, som han kallar R1 och R2.

R1 utgörs av rörelser som är organiserade, hierarkiska och gärna kallar sig själva för restorationistiska. Apostlar och äldste styr över församlingarna och är ofta män, traditionella könsroller betonas. Människor som går med i en R1-församling förenar sig inte enbart med en ny kyrka utan med ett från världen åtskilt Gudsfolk. R1-församlingar ägnar sig mycket åt evangelisation, ofta i praktiken gentemot andra kristna.⁹

R2 är mer löst sammansatta rörelser med inte lika tydliga drag. Generellt är de mindre hierarkiska än R1 och har mindre betoning på ledarskap och lydnad. Kvinnosynen är mer jämställd och isolationism från världen betonas inte lika starkt. R2 har därtill ett starkare engagemang för social rättvisa och ekumenik, enligt Walker.¹⁰

Walker diskuterar inte egendomsgemenskap och kan inte bidra till att förutsäga svaret på forskningsfrågan. Vi kommer dock se i analysen att hans teoretiska perspektiv kan kasta nödvändigt ljus på vad Jesus Army är för rörelse och vilken förändringsprocess kyrkan befinner sig i. För själva egendomsgemenskapens påverkan tycks denna studie vara pionjär, varför den i slutsatsen kommer ge förslag på en teori som förhoppningsvis kan vägleda framtida studier om egendomsgemenskap.

6. Bakgrund och tidigare forskning

Forskning kring egendomsgemenskap i allmänhet och Jesus Army i synnerhet är väldigt sparsam, vilket gör denna studie extra viktig. Det som framför allt går att hämta från existerande litteratur är exegetiska utläggningar om egendomsgemenskap, vissa kyrkohistoriska verk samt ett fåtal akademiska artiklar om Jesus Army.

6.1 Egendomsgemenskap i Nya Testamentet

Apostlagärningarna berättar för oss att alla kristna i Jerusalem som hade egendomar såsom hus och åkrar sålde dessa, lade pengarna i en gemensam pott och därefter fick tillbaka pengar utifrån behov (Apg. 4:34-37). Den motivering Apostlagärningarnas författare, Lukas,¹¹ anger för detta är att de kristna i Jerusalem var ”ett hjärta och en själ” (Apg. 4:32) och att det ledde till att ”ingen av dem led någon nöd” (v. 34). I Lukasevangeliet är ekonomisk utjämning mellan rika och fattiga ett återkommande tema (1:53, 3:11, 6:20-26, 16:19-31) och till skillnad från de andra synoptiska evangelierna riktas budet om att sälja sina egendomar inte bara till en rik ung man (18:18-23) utan till alla Jesu lärjungar (12:22, 33-34). Eftersom egendomsgemenskapen enligt Lukas inleds med ett sådan säljande (Apg. 2:45) och eftersom Jesus utlovar mångdubbelt med hus och familjemedlemmar ”redan i den här världen” till dem som övergivit allt i Luk. 18:29-30, är det inte osannolikt att egendomsgemenskapen i Jerusalem enligt Lukas skedde i lydnad till Jesu uppmaning.¹²

Flera exegeter har även dragit paralleller till den gemensamma kassa som Jesus och apostlarna delade enligt Johannesevangeliet (Joh. 12:6, 13:29) samt den egendomsgemenskap som praktiserades av esséer i bland annat Qumran. Det senare har dock ifrågasatts då inga tydliga kopplingar till esséerna görs i Nya Testamentet, och deras form av egendomsgemenskap på en rad punkter fungerade annorlunda än vad som beskrivs i Apostlagärningarna.¹³

⁹ Walker, 1985, s.170-171.

¹⁰ Walker 1985, s. 253.

¹¹ Namnet används här av praktiska skäl utan att ta ställning i debatten kring Nya Testamentets författarskap.

¹² För en exegetisk diskussion kring kopplingarna mellan Luk. och Apg. när det gäller rikedom och fattigdom, se Phillips, 2003 och Davis Zimmerman, 2012.

¹³ Greehy, 1965.

Reta Halteman Finger har gjort en sammanställning av hur den apostoliska egendomsgemenskapen tolkats genom kyrkohistorien, med betoning på västerländsk teologi under de senaste 200 åren. Med liberalteologins och den historisk-kritiska metodens framväxt under 1800- och 1900-talen började historiciteten i bland annat Apostlagärningarna ifrågasättas. Exegeter som Eduard Zeller, Ernst Haenschen, Hans Conzelman och Luke T. Johnson har utifrån detta synsätt argumenterat för att berättelsen om egendomsgemenskap i Jerusalem är fiktion och inte grundad i en historisk realitet. Därmed behöver inte heller kristna församlingar se ut så idag. Deras argument för detta är att ett sådant kyrkoliv är extrem och orealistisk, Haenschen exempelvis menar att endast människor som lever i celibat klarar av att leva i egendomsgemenskap. Finger påpekar att även på Haenschens tid hade hutteritiska kyrkor inkluderat familjer i egendomsgemenskap i hundratals år.¹⁴

Evangelikala exegeter såsom Henry Alford, Richard Rackham, Shirley Jackson Case, Karl Barth, I. Howard Marshall och F.F. Bruce har försvarat egendomsgemenskapens historicitet men har samtidigt argumenterat för att egendomsgemenskapen inte var fullständig utan partiell och högst frivillig. Samtliga betonar därtill att egendomsgemenskapen ”misslyckades” och aldrig spred sig till andra församlingar och av den anledningen är det inte normativt för församlingar idag. Alford menade att egendomsgemenskapen förföll redan i Apg. 6 när grekisktalande änkor inte fick mat och Case hävdar att den fattigdom Paulus ville lindra på 50-talet med en insamling till Jerusalem var orsakat av egendomsgemenskapen.¹⁵

Finger sammanfattar:

Generellt är det så att kommentatorer som betonar Lukas som historiker verkar vilja förklara ’vad som verkligen hände’ på ett sätt som speglar något mer begränsat än fullständig egendomsdelande, som något rätt olikt ett ekonomiskt system såsom modern kommunism, och de betonar att oavsett vad för sorts delande som än ägde rum så varade det inte länge.¹⁶

Fingers tes är att anledningen att många akademiska exegeter distanserar sig från en modern applicering av egendomsgemenskap oavsett deras syn på Bibelns historicitet hänger mer samman med deras sociala och politiska sammanhang och åskådningar än med att texten i sig är tydligt ickenormativ. Nästan alla är västerländska män som är privilegierade i ett kapitalistiskt samhälle, aktiva i samfund med statskyrkobakgrund som traditionellt har velat bevara status quo och utan större erfarenhet av fattigdom och förtryck.¹⁷

6.2 Egendomsgemenskap i kyrkohistorien

Idén att egendomsgemenskap inte var ett urkristet ideal utan isolerat till Jerusalem för att sedan dö ut där försvaras utifrån att Nya Testamentet inte explicit beskriver någon annan församling som hade allt gemensamt. Tidiga fornkyrkliga skrifter tyder dock på något annat. *Didaché* och *Hermas Herden* kritiserar kristna som äger personlig rikedom och uppmanar till egendomsgemenskap.¹⁸ Justinus Martyren hävdade att kristna i Rom ”lägger vad vi har i en gemensam hög, och delar ut till alla som lider nöd.”¹⁹ Irenaeus av Lyon menade att kristna ska dela allt de har med de fattiga och Cyprianus i Kartago hävdade att rikedom leder blott till plågor och att alla kristna ska följa Jesu uppmaning till den rike mannen i Luk. 18:18-23.²⁰

¹⁴ Finger, 2004, s. 260.

¹⁵ Finger, 2004, ss. 247, 255. Case’s ”case” är svagt då fattigdomen lika gärna kunde ha orsakats av hungersnöd eller förföljelse, se Moore, 2015.

¹⁶ Finger, 2004, s. 262. Min översättning.

¹⁷ Finger, 2004, ss. 266-270.

¹⁸ *Did.* 4:8, *Herm. Vis.* 3:9:2-5.

¹⁹ *1 Apol.* 14, min översättning.

²⁰ *Haer.* 4.13.3, *Laps.* 11-12.

Tertullianus skrev: ”Vi som är ett hjärta och en själ tvekar självklart inte att leva i egendomsgemenskap” som en generell beskrivning av kristet liv.²¹ Lukianos av Samosata betraktade kristendomen utifrån och skrev: ”Därför föraktar de alla former av ägodelar och ser dem som gemensamma.”²² Även här menar dock vissa forskare att språkbruket är överdrivet och att de gemensamma ägodelarna syftar blott på kollekter som de rika anordnade till de fattiga.²³

Medan de tidigaste ökenmonastikerna var eremiter inrättades snart klostergemenskaper med Pachomius (292-348 e.Kr.) regel som grund. Dessa ökade i popularitet och snart blev komunitetsliv även vanligt i städer och bland präster, varför Basileios och Augustinus levde på det sättet. I och med klosterrörelsens framväxt förknippades egendomsgemenskap starkt med att leva i celibat. Den församlingsbaserade egendomsgemenskapen blev väldigt ovanlig, de flesta förväntades inte att bli munkar och nunnor.

Egendomsgemenskap har varit ett signum för monastiskt liv samtidigt som deras primära syfte har varit att fostra ett andligt liv i bön, kontemperation, enkelhet och kyskhet. För de som var villiga att leva ett sådant liv kunde klostren bli en tillflykt för människor som levde i djup fattigdom att få sitt uppehälle garanterat. Klostren blev även viktiga center för teologi och kultur i det medeltida Europa.

Klostren ägde ofta mark, byggnader och tillgångar som hade donerats av sympatisörer. Med tiden blev många kloster rika. Detta var en bidragande faktor till att Gustaf Vasa år 1527 gjorde Sverige protestantiskt: han kunde då ta klostrens guld för att betala av statskulden. I protest mot vad som upplevdes som en stagnerad och lyxig klosterrörelse uppstod tiggardordnar som exempelvis franciskanerna, som betonar att egendomsgemenskap ska förenas med frivillig fattigdom.

Reformatörerna Luther och Calvin avskaffade klostren inom sina kyrkor och menade att egendomsgemenskap inte längre ska praktiseras - istället ska de rika hjälpa de fattiga med spontan välgörenhet.²⁴ Egendomsgemenskap har dock praktiserats inom en rad protestantiska och restorationistiska rörelser. De tidiga valdensarna som protesterade mot katolska kyrkan innan protestantismen såg dagens ljus hade det på flera håll. Den anabaptistiska grupperingen hutteriterna har praktiserat egendomsgemenskap i 500 år. Bruderhof är en relativt modern hutteritisk rörelse som uppstod i 1920-talets Tyskland. Jesusfamiljen i Kina var en pentekostal rörelse där tusentals människor levde i egendomsgemenskap fram tills att de stängdes ner av den kommunistiska regimen.²⁵ I Sverige har bland annat gråkoltarna och skevikarna praktiserat egendomsgemenskap, båda grupperna straffades hårt av statskyrkan.²⁶

I slutet på 1960-talet började Jesusrörelsen sprida sig över västvärlden, parallellt med den karismatiska rörelsens andra våg som betonade andedop och mirakler. Denna Jesusrörelse började med amerikanska hippies som blev kristna och betraktade egendomsgemenskap som något värdefullt. Som proteströrelse mot västvärldens materialism, individualism och militarism hämtade hippies inspiration från både socialism och österländsk andlighet. När de blev kristna markerades ofta ett avstånd från detta, men grundläggande värderingar om jämlikhet och kollektivism fanns kvar och kopplades till Nya Testamentet.

²¹ *Apol.* 39, min översättning.

²² *Peregrinus* 13, min översättning.

²³ Rhee, 2012, 108-109. Det främsta argumentet för detta är att båda Justinus och Tertullianus nämner kollekter i *1 Apol.* 67.6 och *Apol.* 39. Dock åtgärdades förmodligen kontinuerliga inkomstskillnader genom kollekter även i församlingar och grupper där man hade allt gemensamt (som Apg 6:1 indikerar).

²⁴ Finger, 2004, ss. 237-242.

²⁵ En detaljerad redogörelse av dessa rörelser finns i Saxby, 1987.

²⁶ Cornelius, 1887, ss. 112-120. Holmqvist, 2013.

6.3 Jesus Armys historia

1968 påverkades ett litet baptistkapell i Bugbrooke utanför Northampton i centrala England kraftigt av den karismatiska rörelsen, något som välkomnades av pastorn Noel Stanton. Han hade arbetat där i tio år och kände en stark längtan efter andlig förnyelse.²⁷

Möten började arrangeras sex dagar i veckan och fler och fler människor kom på de karismatiska sammankomsterna, framför allt ungdomar. Kriminella, missbrukare och hippies blev kristna och gick med i baptistförsamlingen. Interiören målades med glada färger och på kapellets exteriör skrev man ”Jesus lever idag” med röda bokstäver. Församlingen arrangerade Jesusmarscher och ägnade mycket tid åt gatuevangelisation med utdelning av flygblad och tidningen *Jesus Reality*.²⁸

Många olika faktorer gjorde att församlingen började praktisera egendomsgemenskap. Ett skäl var att Noel Stanton fann i sina bibelstudier att andeutgjutelsen i den första församlingen i Jerusalem ledde till att alla troende började ha allt gemensamt. Ett annat skäl var att de välbesökta mötena ledde till att församlingsmedlemmar i Bugbrooke började öppna upp sina hem för långväga resenärer, så att storfamiljer spontant uppstod. Rufus Frankston, en före detta New Age-troende hippy, samlade många människor i sitt hem på eget initiativ, något som gjorde intryck på Stanton.²⁹

Därtill influerades baptistförsamlingen av Jesusrörelsen som till än större grad bestod av omvända hippies och som praktiserade egendomsgemenskap. Shiloh Youth Revival Centers omfattade tusentals människor i hela USA.³⁰ Även i Sverige spred sig Jesusrörelsen snabbt och cirka 40 Jesushus upprättades med varierande grader av egendomsgemenskap.³¹ Noel Stanton bjöd in Jesusfolk från USA och läste *A New Way of Living* av Michael Harper som beskriver egendomsgemenskapen i Church of the Redeemer i Houston, Texas. När han 1973 fick frågan om ”vi alla ska flytta in i kommunitet” svarade han: ”Varför inte?”³²

Ett stort hus vid utkanten av Bugbrooke med plats för 30 personer köptes in och kallades för New Creation Hall. Från 1975 och framåt delades alla inkomster och utgifter gemensamt, först genom att lägga kontanter i en tekanna (som efter att den ekonomiskt skolade Mike Farrant flyttade in blev ett kassaskåp), sedan genom ett delat bankkonto. Kommunitetsorganisationen New Creation Christian Community (NCCC) bildades.³³ Tillväxten av nya kommuniteter var snabb i slutet av 1970-talet och kom till slut att innefatta cirka 70 bostäder med alltifrån sex till 60 invånare i varje.³⁴

Kyrkan ändrade namn till Jesus Fellowship Church och dess speciella karaktär samt tendenser till isolationism gjorde att den i mitten av 1980-talet uteslöts ur Baptist Union och Evangelical Alliance. Barnaga praktiserades och tydliga distinktioner gjordes mellan män och kvinnor, där de senare förbjöds vara ledare och bära byxor.³⁵ Jesus Fellowship anklagades för att vara sekteristiskt av både sekulär media och andra kyrkor. Själva talade de om att de blev förföljda och utsatta för orättvisa anklagelser, något som vissa andra kristna höll med dem om.³⁶

1987 satsade kyrkan på evangelisation och att nå ut till samhälle och övrig kristenhet för att bättra på sitt rykte och sprida evangeliet. ”Jesus Army” grundades som rörelsens gren för evangelisation och ungdomsarbete och blev så pass populärt att det tog över som inofficiellt namn på kyrkan. Med inspiration från Frälsningsarmén klädde de troende sig i färgglada uniformer och

²⁷ Cooper & Farrant, 1997, ss. 27-30.

²⁸ Cooper & Farrant, 1997, ss. 48-54.

²⁹ Cooper & Farrant, 1997, s. 64, 70.

³⁰ Eskridge, 2013, ss. 98-100.

³¹ Östersjö, 2014, s. 25.

³² Cooper & Farrant, 1997, s. 79f.

³³ Cooper & Farrant, 1997, s. 103f.

³⁴ Kay, 2004.

³⁵ Barrett, 2001.

³⁶ Hunt, 1998, s. 26.

evangeliserade med musik, gatupredikan och flygblad. Ekumeniska kontakter byggdes upp och kyrkan började satsa mycket på media.

Jesus Army har arbetat mycket med missbrukare och hemlösa, flera av dem som bor i kommuniteterna och är aktiva i kyrkan har en sådan bakgrund. Sedan millennieskiftet har kyrkan öppnat fyra Jesus Centres i Northampton, Coventry, London och Sheffield som fungerar som både sociala center och kyrkobyggnader. Förutom arbete med hemlösa har dessa också inkluderat engelskaundervisning för nyanlända, vilket också gjort att många invandrare har gått med i kyrkan under det senaste decenniet, i synnerhet iranier.³⁷ Kyrkan har även välkomnats tillbaka in i Evangelical Alliance och har ett godare ekumeniskt anseende idag än under 80- och 90-talet.³⁸

7. Egendomsgemenskapens organisering

Ungefär 450 personer av Jesus Armys medlemmar lever i egendomsgemenskap idag, vilket utgör en fjärdedel av alla medlemmar. Ungefär hundra av dem är barn.³⁹ Egendomsgemenskapen är närapå fullständig, med visst utrymme för individuell konsumtion i form av en fickpeng på tio pund i veckan.⁴⁰

7.1 Inträde i egendomsgemenskapen

Om en person vill gå med i egendomsgemenskapen behöver han/hon först engagera sig i församlingslivet. Det är möjligt att redan då bo i en kommunitet som en ”tillfällig gäst”, där man bidrar med en fast summa i veckan för att täcka mat- och boendekostnader.⁴¹ I London är denna summa 95 pund och i övriga delen av landet 85 pund.⁴²

Mike Farrant är kassör både i den lokala kommuniteten Holy Treasure i Kettering samt för NCCC:s nationella fond. Han säger angående de tillfälliga gäster som har bott i kommunitet utan att ännu ha gått med i egendomsgemenskapen:

Efter ungefär ett år, och ofta är det innan dess, beslutar de att antingen så är detta inget för dem, eller att de faktiskt vill bli en del av kommuniteten. Nå, vid det tillfället vill vi sätta oss ner med dem och göra en ordentlig lista och ge dem en ordentlig förklaring angående vad de överlåter sig själva till om de går med i kommuniteten. Och vi gör en lista på... allt som de äger, och allt som de är skyldiga [”all that they own, and all that they owe”]. Vissa äger mer än de är skyldiga, och vissa är skyldiga mer än vad de äger, men vi tar emot båda sorter. Vi behöver ha god insyn i hur det står till, och vi pratar med dem för vi vill att de går med i den gemensamma kassan vid det tillfället. De gör ännu ingen långsiktig överlåtelse till kommuniteten men de går med på att låta alla sina inkomster gå till kommuniteten och hushållet, den gemensamma kassan där de bor. Sedan efter en period, det kan vara mellan ett eller tre år — vi insisterar på åtminstone ett år men det kan fortsätta till två eller tre år — efter det så måste de ta ett beslut: vill de överlåta sig till kommuniteten långsiktigt? Och om de beslutar att de vill det, så har vi nått tillfället när de ger en sorts löfte, en överlåtelse-ed, till kommuniteten.⁴³

En sådan ed bevittnades på en av Jesus Armys nationella konferenser 2014, *Winning Festival*. Personerna svor de att de överlåter sig till egendomsgemenskapen ”för resten av mitt jordliga liv.”

³⁷ Detta konstaterades på årsmötet för Jesus Fellowship Church 2014, 23 augusti, Northampton. Se även Luxmore, 2007.

³⁸ Kay, 2004.

³⁹ Vardaglig konversation med Mike Farrant, Northampton, 22 augusti 2014.

⁴⁰ Ibid.

⁴¹ Intervju med Farrant.

⁴² Jesus Army, 2015a.

⁴³ Intervju med Farrant.

Detta firades med applåder och jubelrop från de ungefär 1000 samfundsmedlemmarna som var samlade.⁴⁴

Ett faktablad om NCCC som kyrkan tog fram 2008 ger några komplementerande detaljer angående hur denna process går till:

För dem som går med i Kommuniteten finns ett antal skyddsåtgärder inkorporerade. Innan ett fullständigt kommunitetsmedlemskap inleds sker en provperiod på upp till två år (vilket måste bestå åtminstone till 21 års ålder). Under denna tid delas inkomst med andra medlemmar i kommuniteten, och (eventuella) tillgångar lånas ut till Fonden. I många fall har nya medlemmar inga tillgångar, de kan till och med ha skulder som Fonden amorterar. När provmedlemskapet är över kan medlemmen antingen sluta leva i kommunitet eller bekräfta deras status som en fullständigt ”deltagande medlem” i Fonden. Alla tillgångar de äger skänks då till Fonden och skrivs juridiskt av från deras namn. Om de senare skulle önska att lämna kommunitetsmedlemskapet är de berättigade att be att få detta ekonomiska bidrag tillbaka. Många av dem som beslutar att lämna fortsätter att aktivt delta i församlingens aktiviteter, andra går med i en annan kyrka.⁴⁵

”Fonden” syftar här på en nationell fond (*Trust Fund*) som är egendomsgemenskapens övergripande organ. Varje lokal kommunitet är en ideell förening med en eller flera kassörer som utses av kollektivmedlemmarna. Kommuniteternas överskott doneras till den nationella fonden, vars syfte är att verka för jämlikhet mellan de olika kommuniteterna genom att stå för större kostnader såsom renoveringar, nybyggen och bilinköp. Fonden sköts av förvaltare som utses på kyrkans stora årsmöte. Överskottet från den nationella fonden går till samfundets nationella kostnader samt arbetet i rörelsens fyra *Jesus Centres* som bedriver social verksamhet gentemot hemlösa, invandrare och fattiga.⁴⁶

7.2 Kingdom Businesses

Fonden äger och driver även olika företag, *Kingdom Businesses*, som anställer ungefär 300 av Jesus Armys medlemmar. Dessa är Goodness Foods, Good Timber och Good Welding and Fabrications som ägnar sig åt hälsomatdistribution, snickeri och plåtslageri, arkitekturfirman HDA Architecture, advokatfirman Mason Bullock, gården New Creation Farm, byggfirman Skaino (som är äldst av *Kingdom Businesses* och vars namn syftar på Paulus tältmakeri i Apg 18:3), järnhandeln TBS samt klädåterförsäljaren White and Bishop.⁴⁷

Alla som anställs inom *Kingdom Businesses* måste vara medlemmar i Jesus Fellowship Church, men det är inte ett krav att bo i kommunitet även om väldigt många som är anställda gör det. Huw Lewis, en av Jesus Armys nationella ledare, berättar:

Det råder jämlikhet på våra företag. Alla får samma lön, från VD:n till den som moppar golvet. Så det görs ingen åtskillnad eller uppdelning. [Företagen] är ställen som ger arbete till dem som aldrig eller sällan har jobbat så att de i en trygg miljö kan få självförtroende att arbeta. Och det är ställen där vi kan träna och lärjungaträna människor, för det är, som jag brukar säga, ’kyrkan på jobbet’... Det är inte så att man ser folk på söndagsmötet och sen inte ser dem, man är med dem ibland dag efter dag.⁴⁸

Det är inget krav att jobba inom *Kingdom Businesses* för att vara med i kyrkan eller egendomsgemenskapen. Vissa är anställda för att sköta om kommuniteternas hushållsuppgifter.

⁴⁴ Observation av Jesus Army’s *Winning Festival*, 24 augusti 2014, Northampton.

⁴⁵ Jesus Army, 2008a, min översättning.

⁴⁶ Intervju med Farrant.

⁴⁷ NCCC, 2016.

⁴⁸ Intervju med Lewis.

Deras anställning har då mest en pensionsgrundande funktion, mat och boende ingår i kommunitetslivet oavsett om man har inkomst eller ej.

Alla som klarar att arbeta uppmuntras dock att arbeta, de flesta pastorer och hushållsledare arbetar dagtid med andra sysslor än det pastorala. Ingen pastorsutbildning finns och Jesus Army driver ingen bibelskola, utan medlemmarna förväntas få tillräckligt med teologisk kunskap från församlingarnas aktiviteter och ledare väljs utifrån ”gåvor” snarare än utbildningsmässiga meriter.⁴⁹

7.3 Livet i kommuniteten

Kommuniteten är ofta basen för en lokal Jesus Army-församling, och de flesta pastorer och andra ledare bor i kommunitet. Familjer är välkomna men kyrkan undervisar också om värdet av celibat och har särskilt stöd och undervisning till celibatärer.⁵⁰ Familjer får egna rum medan många av celibatärer och andra singlar av samma kön ofta delar rum för att spara utrymme.

Idag driver NCCC drygt 40 kommuniteter runt om i Storbritannien. Några av dem är lägenheter för bara ett par personer, medan andra är före detta hotell eller herrgårdar som rymmer 30-50 kommunitetsmedlemmar. Alla kommuniteter som observerades var estetiskt likriktade med tydlig inspiration från 1970-talet. Konst som rörelsens egna medlemmar producerat pryder väggarna, alltid med bibliska och andliga teman. NCCC har även samlat kyrkomedlemmars egna sånger i flera volymer som omfattar nästan 2000 verk.

Varje kommunitet har ett större vardagsrum med många soffor och fåtöljer där kommunitets- och församlingsmedlemmar samlas för bönemöten, bibelstudier och andra typer av samlingar. I vissa fall fungerar det även som matsalsrum. Inga kommuniteter som observerades hade kapell eller andra utrymmen som användes uteslutande för bön. Inga kommuniteter hade TV, däremot fanns alltid gitarrer och andra instrument. I vissa fanns även sällskapsspel och leksaker åt barn.

Kommunitetsmedlemmar förväntas delta i en mångfald olika aktiviteter som kyrkan arrangerar, varav många är kommunitetsbaserade. Detta inkluderar gudstjänst varje söndag med eller utan nattvard, som ofta har en lågkyrklig, karismatisk stil. Cellgrupper består av fem till tolv personer och möts oftast en vardag i veckan, vissa kan fokusera på bön medan andra ägnar sig åt evangelisation eller själavård.⁵¹ Förr har det även varit vanligt att hela församlingen evangeliserar varje fredag ute på gatan, men det är numera sällsynt. Enligt Lewis anser de inte längre att det är ett effektivt sätt att föra folk till tro på, utan de satsar mer på att bygga upp långsiktiga relationer med vänner.⁵²

I Ketterings kommunitet Holy Treasure arrangerades även grannmiddagar där vänner och bekanta bjöds in för måltid i kommuniteten. Därtill ordnas också interna nattvardssamlingar med ”förbundsmedlemmar” (*covenant members*). En förbundsmedlem har överlåtit sig till kyrkan och lovat att delta så mycket som möjligt i dess aktiviteter. Det kan beskrivas som en formalisering av de ”kärnmedlemmar” som finns i de flesta församlingar och som bär verksamheten tillsammans med ledarskapet. Varje vecka anordnas möten i kommuniteterna som enbart är till för förbundsmedlemmarna.⁵³

I princip alla som bor i kommunitet är förbundsmedlemmar, därtill inkluderas församlingsmedlemmar som har egna ekonomier men som är aktiva i kyrkan.⁵⁴ Likt andra kyrkor har Jesus Army också många medlemmar som inte är så aktiva, samt människor som besöker församlingarna då och då utan att vara medlemmar.

⁴⁹ Vardagligt samtal med Huw Lewis och Mike Farrant, bilresa förbi Northampton, 20 augusti 2015.

⁵⁰ Jesus Army, 2015b.

⁵¹ Intervju med Lewis.

⁵² Vardagskonversation med Huw Lewis, Kettering, 18 augusti 2015.

⁵³ Observation i Kettering, 20 augusti 2015.

⁵⁴ Intervju med Lewis.

8. Ekonomiska konsekvenser

Egendomsgemenskapen är framför allt en ekonomisk konstruktion och har därmed stora ekonomiska konsekvenser. Då det primära syftet är jämlikhet är både fattigdomsbekämpning och enkel livsstil påtagligt i kommuniteterna.

8.1 Fattigdomsbekämpning och enkel livsstil

Alla som är med i eigendomsgemenskapen får det grundläggande en människa behöver: mat, kläder, sovplats, meningsfull sysselsättning. De som är fattiga blir därmed av med sina ekonomiska bekymmer när de går med i kommuniteten. Flera som är med i eigendomsgemenskapen är före detta hemlösa och missbrukare. En av dem, Chris, berättar hur hans liv har förvandlats efter att han mött Jesus och blivit en del av NCCC:

Jag var förut en heroinmissbrukare och knarklangare. Jag var självständig från fjorton års ålder, jag var kroniskt beroende av heroin och så vidare. Jag fann Jesus för nästan sju år sedan. [...] Det var inte rakt på sak som att Jesus ramlade ner från himlen och sa 'Här är jag!' Det var inte så, även om jag har upplevt saker som är, du vet, rätt så andliga. Men nu lever jag för att se andra finna Gud och bara betjäna människor egentligen, möta deras behov på alla möjliga sätt. Jag har en stor vision för staden jag bor i, i synnerhet vill jag se ett sorts företag skapas som kan finansiera kyrkan och också ge människor färdigheter som de kan använda för att fostras till fullhet, det är något som resonerar hos mig.⁵⁵

Alla nya kommunitetsmedlemmar tilldelas en andlig vägledare, en "herde", av samma kön som har ett särskilt ansvar för dem under två-tre år och som i de större kommuniteterna ofta bor i samma rum. Detta gör enligt Stephen Hunt att hemlösa, missbrukare och ungdomar från dysfunktionella familjer har större möjlighet att integreras i vardagslivet och finna stabilitet.⁵⁶ En fattigdomsbekämpande aspekt av eigendomsgemenskapen är därmed väldigt central.

Flera av respondenterna betonar att det har blivit lättare för dem att leva enkelt och nöja sig med mindre efter att de har gått med i eigendomsgemenskapen:

Jag hade ett eget hus, en bra pension. Och efter att ha gett upp allt det kan jag knappt förstå hur befriande det är. Du vet, man... man bara släpper saker. Man kastar sig ner i djupet. Och man upptäcker att, ja, de här sakerna spelar ingen roll. Jag trodde att jag skulle sakna TV:n, men det är rätt så ointressant, för man har gemenskap med människor och det betyder allt.⁵⁷

En enkel livsstil betonas alltså i kommuniteterna. TV-apparater köps inte in, och övrig media används sparsamt. Med Internets ökade popularitet har kommuniteter betett sig olika. Vissa har köpt in trådlöst Wi-Fi medan andra, såsom Holy Treasure, försökt begränsa Internettillgången, enligt en kommunitetsmedlem "för att vi inte ska titta på dåliga saker".⁵⁸ Holy Treasure hade dock införskaffat trådlöst Internet året efter, men det användes sällan.

Respondenten Mary beskriver inträdet i kommuniteten på följande sätt:

Jag bjöds först in av en vän till en långhelg i augusti 1996. Och jag gillade vad jag såg, jag gillade kärleken, broderskapet, ordet som predikades, hur allt var så radikalt. Så jag döptes den helgen och gick hem och beslutade mig för att gå med i kommuniteten. [...] Jag bodde i en lägenhet, som var bundet till mitt jobb, jobbet hade gett mig lägenheten. Så processen som sattes igång var att jag gjorde mig av med det jag inte behövde i kommuniteten. Många CD-

⁵⁵ Intervju med Chris.

⁵⁶ Hunt, 1998.

⁵⁷ Intervju med Yvonne.

⁵⁸ Vardagskonversation, Kettering, 20 augusti 2014.

skivor, böcker och kläder som inte passade i ett komunitetsliv. Och så packade jag och flyttade ut.⁵⁹

Gertie var 84 år gammal när hon gick med i komuniteten Dayspring år 2011. Hon berättar att hon hade velat gå med mycket tidigare än så, men då hon skänkte mycket pengar till sin syster i Sydafrika var hon osäker på om det kunde fortgå i egendomsgemenskap. Det visade sig dock att komuniteten kunde fortsätta med de utbetalningarna efter att hon gick med.⁶⁰

Gertie säger angående de uppoffringar som komunitetslivet kan innebära: ”Se på Huwie och Mike. De är väldigt professionella män från Oxford University. De kunde ha varit rika män med deras egna bilar och hus och allt. Se vad de gör. De har inget eget. Allt är vårt.”⁶¹

På frågan om hur många fler akademiker som finns i kyrkan säger Mike Farrant att det är ovanligt, Jesus Army och NCCC har proportionerligt mycket fler arbetare och lågutbildade än den brittiska befolkningen i övrigt. Detta ansåg han berodde på att egendomsgemenskapen är särskilt attraktiv för dem som har det svårt ekonomiskt, samt att rörelsen främst är etablerat ute på landet där antalet högutbildade är färre.⁶²

8.2 Diakoni

Kassören Mike Farrant påpekar hur viktig egendomsgemenskapen har varit för att finansiera kyrkans verksamhet samt förse arbetet i rörelsen:

Vår kyrka kunde inte ha gjort vad den har gjort om det inte hade varit för komuniteterna, komunitetslivet är dess centrum. Endast en fjärde- eller femtedel av kyrkomedlemmarna är komunitetesmedlemmar, men de står förmodligen för 80 procent av kyrkans finansiella resurser och 80 procent av den tid som krävs för att göra saker. Så det har varit en nyckel för hur vi fungerar.

Enligt *Vice* så gjorde moderbolaget för de olika *Kingdom Businesses*, House of Goodness Limited, en vinst år 2013 på över 430 000 pund, varav 300 000 skänktes till kyrkans välgörande ändamål.⁶³ En stor del av överskottet går till rörelsens *Jesus Centres*. Huw Lewis berättar:

Nå, detta är platser där vi tillber — vi samlas oftast på söndagar eller andra dagar för möten — de är platser för social hjälp, där vi ser till de grundläggande mänskliga behoven hos folk. De kan vara hemlösa, behöva en dusch, något att äta, lite kläder, de kan behöva vård eller ett lyssnande öra. [...] Centren ska hjälpa asylsökande, invandrare, de som vill lära sig en förmåga, hjälpa dem som vill finna Jesus, som är andliga sökare... vi är öppna för alla sorts människor, du vet, centren är inte till för en enda sorts människa.

Northhamptons *Jesus Centre* är en före detta biograf centralt belägen inne i staden. Under ett besök observerades ett drygt dussin volontärer från Jesus Army som arbetade i receptionen, caféet, med undervisning, självvård och administration. Många hemlösa strömmade in genom portarna för att spela biljard och få mat.⁶⁴ Flera av dem som gått med i egendomsgemenskapen nyligen har varit hemlösa som kommit till något av rörelsens *Jesus Centres*.⁶⁵

Kommunitetsmedlemmen Jane menar att själva komunitetslivet underlättar för vardagligt diakonalt arbete med dem som har det svårt:

⁵⁹ Intervju med Mary.

⁶⁰ Vardagskonversation i Dayspring, Northampton, 27 augusti 2014.

⁶¹ Grenholm, 2016.

⁶² Vardagskonversation under bilresa på väg mot Northampton, 21 augusti 2015.

⁶³ Shea & Childs, 2014.

⁶⁴ Observation på Northhamptons Jesus Centre, 27 augusti 2014.

⁶⁵ Observation av Jesus Army's *Winning Festival*, 24 augusti 2014, Northampton.

När vi bodde i vårt eget hus brukade vi hjälpa människor, människor brukade besöka oss, men det var inte särskilt enkelt att hjälpa. Vi var bara en liten familj. Du vet, Tim jobbade hela dagen, jag hade de två barnen, så det var inte särskilt lätt. Men i ett komunitetssammanhang har man en större familj där man kan ta emot gäster, vet du, och betjäna dem. Och bördan delas, vet du, det är inte bara en person som gör det.⁶⁶

I Holy Treasure dök det upp människor som hade det svårt ekonomiskt, socialt och emotionellt som fick hjälp och stöd i synnerhet på de olika kvällsmötena. En man hade nyligen skiljt sig, en kvinna återhämtade sig efter missbruk. Viljan att hjälpa människor i nöd gör att Huw Lewis talar om att starta ett ”*mini Jesus Centre*” i Kettering där en liknande verksamhet som den i Northampton kan göras i mindre skala och avlasta komuniteten.⁶⁷

8.3 Utträde från egendomsgemenskapen

Medan inträdet i egendomsgemenskapen löser människors ekonomiska bekymmer finns det olika röster kring vad som händer ekonomiskt när man lämnar den. Mike Farrant säger:

Vi vill att de ska vara i en position där de kan klara sig själva. Så vem som helst, oavsett vad de tog med sig in [i komuniteten], är berättigad att be om en summa pengar, en stödutbetalning [”relief of need payment”], när de flyttar ut ur komuniteten. Och det ska vara tillräckligt för att de ska kunna skaffa sig ett eget boende någonstans och ha tillräckligt med pengar för att leva den kommande månaden eller så, tills nästa lön kommer in, och med de möbler - grundläggande möbler - som de behöver för att leva.⁶⁸

De som har fört med sig tillgångar in i egendomsgemenskapen exempelvis genom att sälja sitt hus kan be om att få tillbaka de pengarna från den nationella fonden om de lämnar. Även om det rent juridiskt är förvaltarnas beslut från fall till fall har praxis varit att alltid ge tillbaka insatta tillgångar om detta begärs, enligt Mike.

Anklagelser har dock riktats mot Jesus Army om att återbetalningar inte alltid sker. Kristen Roe var hemlös och gick med i Jesus Armys egendomsgemenskap 2002-2004. Han säger till den nordamerikanska kulturtidskriften *Vice* att han blev utesluten för att han är homosexuell och hävdar att han inte fick någon ekonomisk kompensation:

Alla mina pengar gick in i Jesus Armys gemensamma kassa, och jag fick inte en enda penny tillbaka när jag sparkades ut. Faktum är att efter att jag hade uteslutits så fortsatte de att ta emot mitt bostadsbidrag i flera veckor [...] De säger att man får tillbaka pengarna när man lämnar, men det får man inte. Vi vet inte vart pengarna går eller vad de gör med dem, de gör sig aldrig någonsin av med ens bidrags- eller bankuppgifter, och de får en att underteckna ett avtal om att inte berätta för någon om vad som händer hos Jesus Army.⁶⁹

En anonym talesperson för Jesus Army intervjuas också i *Vice*-artikeln och känner inte igen beskrivningen Roe presenterar. Talespersonen insisterar att homosexuella är välkomna att vara med i kyrkan samt att alla som lämnar egendomsgemenskapen har rätt att få tillbaka de tillgångar de fört med sig in.⁷⁰

De som hade lämnat egendomsgemenskapen som undertecknad träffade och samtalade med påtalade inte några oegentligheter i samband med utträdet. En familj från Nottingham lämnade den komunitet som de hade bott i under flera år på grund av att deras barn inte trivdes. De var fortfarande med i kyrkan och föräldrarna uttryckte sorg över att inte leva i komunitet längre. De

⁶⁶ Intervju med Jane.

⁶⁷ Vardagskonversation med Huw Lewis, Kettering, 28 augusti 2014.

⁶⁸ Intervju med Farrant.

⁶⁹ Shea & Childs, 2014.

⁷⁰ Ibid.

nämnde ingenting om att de skulle ha blivit av med pengar när de lämnade egendoms-gemenskapen.⁷¹

9. Deltagande och andlighet

Ett vanligt uttryck som användes av flera komunitetsmedlemmar var att deras kyrka var ”24/7” — 24 timmar om dygnet, sju dagar i veckan.⁷² I och med att man bodde ihop och i många fall även arbetade ihop med församlingsmedlemmar så var kyrkan på ett tydligt sätt inte något man ”gick till”, utan konstant *var*.

9.1 Deltagade i församlingens aktiviteter

Yvonne i Holy Treasure-kommuniteten säger:

Även om man är kristen så är det väldigt svårt att stå emot världens dragningskraft. Och kanske vill man hitta på ursäkter för att inte komma på mötena. Eftersom jag är här [i komuniteten] så deltar jag på alla möten, enbart för att jag är här, och det håller mig här. Jag skulle förmodligen hitta på ursäkter för att inte delta i mötena om jag levde utanför, det är stärkande att bo i komunitet. Jag tror att Gud kan forma en mycket snabbare.⁷³

I Holy Treasure-kommuniteten är andlighet välintegrerat i vardagslivet. Spontana lovprisningar och välsignelser yttras flera gånger i timmen från de flesta boende. De flesta väggar bär kristen konst och fotografier som påminner om kyrkans identitet, och i stort sett varje kväll är det någon form av möte med bön, bibelläsning och gemenskap.

Dessa möten har ofta en väldigt enkel struktur. På en grannmiddag i Holy Treasure-kommuniteten samlades ungefär 30 personer i vardagsrummet och efter att pastorn Huw hälsat alla välkomna påminde han barnen som var samlade om hur de hade talat om hopp under en tidigare samling. Därefter uppmanade han de församlade att dela bilder och symboler för hopp som de kom att tänka på. Det var alltså inte mycket av en traditionell enkelriktad predikan utan ett samtal som både barn och vuxna, män och kvinnor deltog i. Andakten avslutades med bön och sedan bjöds alla församlade på mat.⁷⁴

Mötet för *covenant members* på onsdagkvällen fick undertecknad inte vara med på, men efter mötet när vi skulle äta överräcktes en folder som hade använts på mötet. Den innehöll några bibelord och diskussionsfrågor. De som deltagit på mötet berättade även att de hade firat nattvard.⁷⁵

Söndagsgudstjänsten för Ketterings Jesus Army-församling var den enda församlingsaktivitet som inte skedde i Holy Treasure eller någons hem, utan då användes en kommunal möteslokal som församlingen hyr. Mötet inleddes med lovsånger, varav de flesta hade författats av rörelsens egna medlemmar, därefter hölls en karismatisk och känslöfylld predikan av komunitetsmedlemmen Tim om Andens gåvor. Predikan utgick från Apg 2 och Tim poängterade att egendoms-gemenskapen hade de redan, nu behövdes mer av andedop och mirakler. Mötet avslutades med en barnvälsignelse och förbön till tonerna av mer lovsång.⁷⁶

Efter gudstjänsten bjöds alla församlade hem till komuniteten, och de flesta följde med dit för lunch och gemenskap. Församlingen fortsatte att be för barnet som hade välsignats på gudstjänsten. Det blev efterrätt till maten och många dröjde sig kvar flera timmar.

⁷¹ Vardagskonversation, Kettering, 24 augusti, 2014.

⁷² Vardagsobservation, Kettering, 22 augusti, 2014.

⁷³ Intervju med Yvonne.

⁷⁴ Observation i Holy Treasure, Kettering, 21 augusti 2014.

⁷⁵ Observation i Holy Treasure, Kettering, 23 augusti 2014.

⁷⁶ Observation i Cornmarket Hall, Kettering, 16 augusti 2015. Delar av Tims predikan finns i Grenholm, 2016.

Huw Lewis betonar hur det andliga och sociala har suttit intimt samman alltsedan NCCC startade:

Vi började leva i komunitet för att vi som kyrka hade gått igenom en fas av dop i den helige Ande. Och det var ett dop in i kärlek. Och vi fann att det var så att säga grunden för vårt liv tillsammans, på olika sätt, vi erfor den helige Andens uppfyllelse, den helige Andes förändring. Och det som hände var att den kärleken gjorde att vi samlades tillsammans. [...] Det finns några fantastiska historier om människor som blev förvandlade av kraftmöten med den helige Anden i den kärlekssituationen. Och så det som hände var att under en tidsperiod samlades människor och de ville inte gå därifrån. De ville inte gå tillbaka till sina små radhus, du vet, eller gå tillbaka till sina lägenheter. De ville vara tillsammans med bröderna. För den helige Ande är en samlande ande som förenar människor till ett nytt folk, en ny mänsklighet. Och vi ville visa att det finns ett nytt sätt att leva i denna konsumtionistiska och kapitalistiska värld. Vi ville demonstrera det.

Med andra ord är egendomsgemenskapen en del av den helige Andens verk lika mycket som de karismatiska erfarenheterna var det enligt Lewis. Komunitetslivet bygger på en kärlek som upplevs som gudagiven. Gränsdragningen blir alltså svår mellan komunitet och kyrka, både historiskt och idag.

9.2 Komunitetsliv som utlevnad av biblisk kristendom

Många komunitetsmedlemmar hänvisar tillbaka till Apostlagärningarna och uttrycker en uppskattning och till vis mån en stolthet över att få dela en nytestamentlig livsstil. Mike säger:

Jag tror det speglar Jesu livsstil och hans lärjungars livsstil, och det speglar den tidiga kyrkans praxis. Så det är bibliskt sunt. [...] Jag tror att när man tittar på Nya Testamentet och de olika bibliska buden — om att leva jämlikt, att besegra Mammons makt, att leva enkelt och självförnekande, att handla och tjäna pengar för Guds Rike, och om att vara generös — så har vi funnit att kristet komunitetsliv uppfyller vad Skriften har att säga.⁷⁷

Tim säger i sin predikan på Ketteringförsamlingens gudstjänst:

När Apostlagärningarna kapitel 2 hände och Guds Ande kom ner och uppfyllde dem, så var de... tillsammans! De var tillsammans! [...] Varje person gav allt... Detta är grunden för den här kyrkan! De hade allt gemensamt.⁷⁸

Huw Lewis kopplar komunitetslivet både till den tidiga kyrkan och till Guds själva natur:

Det är så här Nya Testamentets kristendom såg ut. De hade egendomsgemenskap, ingen sa att något som han ägde var hans eget, de hade allt gemensamt — allt gemensamt, så säger Skriften. Och vi tänkte att vi måste göra detta. Det är inte enkelt, det är jobbigt, det är kostsamt, men detta är Nya Testamentet, detta är Guds Ord till oss och vi måste lyda det ordet. På så sätt är komunitetsgemenskap Guds hjärta som uttrycks på jorden. Gemenskap finns i himlen, Fader, Son och Helige Ande, de delar gemenskap och fullständig enhet. Detta är Guds hjärta, vet du, och det är där det börjar. För Gud är en. Tre personer, perfekt gemenskap, perfekt kärlek, perfekt enhet, och det vill vi demonstrera.⁷⁹

Lewis uttrycker därmed kyrkans restorationistiska vision om att återuppväcka den bibliska kristendomen och menar att de som rörelse agerar i enlighet med treenighetens väsen när de delar livet tillsammans.

⁷⁷ Intervju med Farrant.

⁷⁸ Predikan i Jesus Fellowship, Kettering, 23 augusti 2015. Med i Grenholm, 2016.

⁷⁹ Intervju med Lewis.

9.3 Kommunitetsmedlemmars upplevelse av andlig vitalitet

Respondenten Chris menar att hans liv har vänts från egoism och njutningslystnad till att kunna vara generös och delande tack vare egendomsgemenskapen:

Hela mitt liv bestod av att göra saker som var bara själviska helt enkelt, som endast gjordes för min egen skull [...] Nu får jag dela mitt liv, dela mina gåvor, mina talanger, mina pengar, allt jag har. Jag har fått se Riket i kommuniteten, så det är inte mer än rätt att jag fördjupas i det och fortsätter fördjupas.⁸⁰

Liknande uppskattning yttrades från många kommunitetsmedlemmar: ”Jag älskar det. Det är inte bara miljön utan människorna. En underbar grupp människor. Det fungerar verkligen väl.”⁸¹ ”Det är mitt livs bästa beslut... Mitt kall att göra det var så tydligt. Våldigt tydligt. Det fanns inget sätt jag kunde förneka det på. Och jag tror att när tiderna varit svåra... har den logiken hållit mig kvar. Jag skulle inte vilja leva på något annat sätt.”⁸²

Jane, gift med Tim och kommunitetsmedlem i Holy Treasure, säger:

Det är uppenbarligen en plats där, som jag sa, jag har förändrats mycket, jag har läkt mycket. Du vet, jag upplever att Gud har gjort sitt verk i mig, jag har vuxit till att känna honom och förstå honom bättre. Och relationerna med människor i kyrkan och familjen är fantastiska faktiskt, djup vänskap som håller när man går genom svårigheter och så vidare... och att kunna använda andliga gåvor också, du vet, för att betjäna Kristi kropp. Som Jesus sa, tvätta lärjungars fötter.⁸³

Jane berättar att anledningen att de lockades av Jesus Army var att de upplevde att de hade mer av helig Ande och att de levde ut bibliska saker som andra kyrkor inte gjorde:

Jag och Tim brukade gå till en metodistkyrka som var värdigt fin, med väldigt uppriktiga och överlåtna människor. Jag vill inte kritisera den men vi visste både att vi växte inte, vi kunde inte mogna alls. Vi visste att det fanns saker i Bibeln som vi aldrig nämnde, och några andefyllda människor kom till vår kyrka och vi visste att de hade saker som vi inte hade... Jag uppskattade [kommunitetsliv], jag tyckte det var underbart, men jag var inte säker på om det var något för oss. Men efterhand kände vi båda hur Gud kallade oss till, du vet, en djupare överlåtelse, och det var det nästa steget för oss.⁸⁴

Paret fann alltså Jesus Army intressant primärt utifrån att de tyckte att dess medlemmar var ”andefyllda”, medan tanken på att gå med i egendomsgemenskapen uppstod först efteråt. När så blev fallet var det för att kommuniteten representerade djupare överlåtelse i deras tro.

En av respondenterna klagade dock över att det inte var tillräckligt med andligt liv i kommuniteten: ”Det är några saker som jag trodde vi skulle göra mer av, såsom gemensam Bibelläsning och att be tillsammans. Vi gör lite av det men inte särskilt mycket.”⁸⁵ För vissa ligger kommunitetens andaktsliv alltså inte på tillräckligt hög nivå, och då kan ett inträde innebära minskat andligt engagemang. Vi återkommer till en diskussion om detta i analysen.

10. Frihet och självbestämmande

Att gå med i NCCC innebär att man inte längre själv styr över sin ekonomi utan överlämnar allt ekonomiskt beslutsfattande till föreningen. Man styr inte heller alls lika mycket över sin tid utan blir

⁸⁰ Intervju med Chris.

⁸¹ Grenholm, 2016.

⁸² Ibid.

⁸³ Intervju med Jane.

⁸⁴ Intervju med Jane.

⁸⁵ Intervju med Mary.

en del av ett kollektivt andligt liv. Många av de mekanismer som styr ekonomisk och andlig påverkan leder därmed till begränsad frihet.

10.1 Press att gå med i egendomsgemenskapen

Egendomsgemenskapen är inte något som alla Jesus Armys medlemmar förväntas delta i. Det betonas dock som något gott och eftersträvansvärt. Kyrkans trosbekännelse säger:

Vi tror att där det är möjligt är det rätt för troende att frivilligt dela sina tillgångar och inkomster, för att ”ha allt gemensamt” såsom i den första kyrko-kommuniteten i Jerusalem. Kommunitetsmedlemskap är dock inte ett krav för församlingsmedlemskap.⁸⁶

I en predikan på ungdomskonferensen Raw 22 augusti 2015 sa Huw Lewis: ”Jag vill bara uppmuntra er att utveckla en delande livsstil. Ni bor inte alla i kommunitet och ni kommer inte alla nödvändigtvis att göra det, men undvik kärlek till Mammon.”⁸⁷ Han säger även i intervjun: ”Vi ser att våra kommuniteter inte är platser där alla kan känna sig bekväma i. Särskilt nya människor, och hemlösa människor kan ibland känna det svårt att anpassa sig till en sådan livsstil.”⁸⁸

Respondenten Chris säger: ”Jag tror inte att alla kristna är kallade till att leva i kommunitet. Jag tror att det är ett ideal, ett väldigt bra ideal, och de som kan borde göra det. Men jag tror inte att det är för alla.”⁸⁹

Dock har avhoppade församlingsmedlemmar uttryckt en press att gå med i kommuniteterna, inte minst hemlösa och före detta hemlösa som har starka incitament att delta då de får gratis boende och inkomst. I en kritisk artikel publicerad 1995 säger Nick Hardwick, direktor för en hjälporganisation för hemlösa: ”Vid tillfället står valet mellan gatorna och Jesus Army, och de [hemlösa] vet att gatorna är otroligt farliga, så det är inte mycket att förlora med att välja Jesus Army. Vem som helst kan erbjuda husrum till unga människor äldre än 16 år utan några som helst kontroller som reglerar dem.”⁹⁰

En ung man vid namn James hade blivit utslängd av sin familj när de fick reda på att han var homosexuell. Hemlös och utsatt träffade han Jesus Army i London och fick ingå i en kommunitet. När han berättade att han var homosexuell sa de andra att det inte var någon fara. Men han upplevde en större och större press att överge sin sexualitet, och vid ett tillfälle försökte fyra kommunitetsmedlemmar kasta ut demoner ur honom. Till slut lämnade han kommuniteten och kyrkan.⁹¹

Jesus Armys trosbekännelse fördömer inte homosexuella relationer explicit men förutsätter att äktenskap sker mellan heterosexuella par: ”Vi erkänner det heliga äktenskapets ordning mellan de pånyttfödda, där man och kvinna, förenade av Gud, ska leva tillsammans i det rena äktenskap som Skriften beskriver.”⁹²

Tidningen *Vice* skriver om hur hemlösa i London varnar varandra för att uppsöka Jesus Army:

När vi talar med hemlösa människor i London blev vi uppmanade att hålla oss borta från Jesus Army, de varnade oss att de skulle lura oss till deras New Age-bondgård med ett löfte om mat och sömn, innan de stjal våra pengar och tvingar oss att arbeta utan betalning. En hemlös Londonbo vid namn Scott Larkin sa till oss: ”Vi är gamla, så vi förstår snacket. Men Jesus Army förgriper sig på de unga och sårbara, särskilt på vintern när kylan slår till. De erbjuder en mat,

⁸⁶ Jesus Army, 2000.

⁸⁷ Grenholm, 2016.

⁸⁸ Intervju med Lewis.

⁸⁹ Intervju med Chris.

⁹⁰ Macdonald-Smith, 1995.

⁹¹ Ibid.

⁹² Jesus Army, 2008b, artikel 30.

och innan man vet det är man på en bondgård i Northampton. De tvingar en att skriva över sina bidragspengar och sen är man fast mitt i ingenstans.⁹³

Här framställs Jesus Army som något suspekt och okristligt ("New Age-bondgård") och egendomsgemenskapen beskrivs som att vara fast ute på landet och arbeta utan betalning. Att hemlösheten försvinner framhålls inte, istället för att betraktas som en trygg plats framstår komuniteten som ett fängelse.

10.2 Begränsningar i komuniteten

Jesus Armys motto är "Love, Power, Sacrifice": kärlek, kraft och uppoffring. Huw Lewis utvecklar vad det sistnämnda står för:

Man kan inte skapa äkta komunitet utan en vilja att uppoffra, uppoffra ens personliga val vid vissa tillfällen för det större goda, uppoffra ens ambitioner, ens agendor, uppoffra de saker som är värdefulla för en, för ibland kallar Gud oss att lägga ner dessa på grund av ett högre syfte. Och det är ofta smärtsamt, det är ofta svårt, men det är kraftfullt. Och kyrkan är byggd på uppoffrande kärlek.

Paret Patrick och Heather är med i Ketterings Jesus Army-församling som *covenant members*, men de är inte med i komuniteten. På frågan om hur deras tankar går kring komunitetsliv säger Patrick att de funderat mycket på det och tror att de kommer gå med i framtiden, men än så länge har det varit svårt att acceptera de begränsningar som komunitetslivet innebär.⁹⁴

Flera respondenter berättar om hur deras familjeliv har komplicerats av komunitetslivet. Mary säger:

Folk tycker att vi är tokiga och galna för att vi går med i komunitet. Familjen också, även om de sa att de var glada för [min skull] att jag gjorde det så höll de inte med om komunitetsliv... Sättet vi lever på, den gemensamma kassan där vi lägger alla våra pengar i kassan och bara får vad vi behöver, de tycker att det är fullständigt konstigt. Så är det för människor utanför. Men det är ett bra sätt att leva.⁹⁵

Jane säger:

Jag tror att en av de mest smärtsamma sakerna för mig har varit när människor som du har levt med i flera år, det behöver inte ens vara en särskilt stor tidsrymd, men människor som man sett Gud verka genom, människor som man har bett för, älskat, och sedan, du vet, beslutar de att detta inte är för dem och vandrar iväg. Du vet, det är väldigt smärtsamt för man älskar dem verkligen, det betyder inte att man inte älskar dem längre, men det finns en smärta där, en förlust, du vet, det är nästan som att förlora en familjemedlem... En av de smärtsamma sakerna var att ingen av våra döttrar har beslutat att leva i komunitet. och jag antar att min vision och mitt hopp var att de skulle det, inte nödvändigtvis här men inom kyrkan, så det gjorde ont när de båda beslöt att för åtminstone denna period i sina liv inte ville det.⁹⁶

En av Janes och Tims döttrar var aktiv i församlingen i Kettering och besökte komuniteten ofta. Janes råd till andra som är nyfikna på komunitetsliv lyder:

Om man flyttar in i komunitet eller startar en komunitet - var öppna gentemot varandra. Om du upptäcker att något är svårt, känn dig fri att dela det. Du vet, se det inte som en svaghet eller

⁹³ Shea & Childs, 2014.

⁹⁴ Grenholm, 2016.

⁹⁵ Intervju med Mary.

⁹⁶ Intervju med Jane.

att du inte får låta människor veta att du brottas med det ena eller andra, utan var öppen, för det är så mycket bättre vet du. Det är svårt antar jag, men också fantastiskt.⁹⁷

Kommunitetsmedlemmen Mhairi i Birmingham säger till tidningen *Sunday Mercury* att hennes son växte upp i Jesus Army men lämnade rörelsen som tonåring och bor nu i Mhairis hemland Kanada. Hon sade till reportern att det var smärtsamt men en del av Guds plan.⁹⁸

Att kommunitetslivet kan vara utmanande och till och med väldigt jobbigt är något som respondenter återkommer till i en anda av självkritik. Mary säger: ”Det är som vilken familj som helst, vi har våra berg och dalar, vi faller ner, tar oss upp, fortsätter leva och fortsätter tjäna varandra.” Chris säger:

Att leva i kommunitet är inte lätt (skratt). Inte alls. Jag vill regelbundet lämna. Förmodligen... jag har aldrig kommit när att lämna kan jag tillägga, men det är ganska ofta så att man upptäcker saker som är otroligt svåra. Och det innebär att jag kontinuerligt måste dö från mina egna ambitioner, mina egna rättigheter, mina egna... så att andra kan växa. Så kommunitetsliv är inte lätt, det är ett jobb, men det är väldigt belönande.

10.3 Kvinnors frihet

Jesus Army har länge gjort en stor skillnad mellan kvinnor och män. Deras trosbekännelse säger:

Vi erkänner att man och kvinna är jämlika i sin skapelsestatus, alla är Guds söner genom tron och dopet i Kristus. Vi försvarar dock den bibliska distinktionen mellan manlighet och kvinnlighet i denna nuvarande tidsålder enligt Guds syfte med skapelsen, och att män och kvinnor skiljer sig i roll, utseende och klädnad. Vi erkänner, därför, denna heliga skillnad genom hela kyrko-kommuniteten, och ser att systrar uppfyller sina olika uppgifter inom ramen av sin kvinnlighet och inom brödernas gudfruktiga, omslutande auktoritet.⁹⁹

Och på ett annat ställe: ”Vi menar att ingen kvinna ska vara en pastor-äldste, för kvinnor ska inte ha en sådan auktoritet över män.”¹⁰⁰

Denna konservativa etik hade implikationer som observerades på en rad olika sätt. De fem apostoliska ledarna för rörelsen, där Huw Lewis ingår, var alla män. Alla pastorer som påträffades var män. De som regelbundet ordnade med mat, diskning och städning i Holy Treasure var oftast kvinnor, även om det även förekom att männen hjälpte till i synnerhet med diskningen. Äldre kvinnor hade sällan byxor, utan kjol eller klänning.

Rörelsen har vid flera tillfällen kritiserats för sin kvinnosyn. David Barrett skriver:

Jesus Army har anklagats för att vara väldigt mansorienterad, inte bara genom sin aggressiva evangelisation, utan också i hur kvinnor behandlas. Rörelsen tror starkt på traditionella könsroller i samhället. Män är ledarna, kvinnorna i rörelsen har till stor del en stödjande roll. De verkar bekväma med att ignorera de samhällsliga förändringar som skett de senaste decennierna, och ger upp de rättigheter och den status som kvinnor har kämpat för att få de senaste åren.¹⁰¹

Tidningen *Vice* anmärker att medan vissa kanske kan acceptera denna ojämsliddhet gäller det förmodligen inte alla som ingår i kommuniteterna:

Att besluta om att lämna ett normalt liv och gå in i en värld där kvinnor är tjänare, sexualitet utanför heterosexuellt, traditionellt äktenskap förhindras och där alla frukter av ditt arbete delas

⁹⁷ Ibid.

⁹⁸ Luxmore, 2007.

⁹⁹ Jesus Army, 2008b, artikel 35, min översättning.

¹⁰⁰ Jesus Army, 2008b, artikel 32, min översättning.

¹⁰¹ Barrett, 2001.

går bra om det verkligen är vad du vill — det är ett fritt land. Men hur är det med dem som gör dessa uppoffringar för en Gud de kanske inte tror på för att det är ett val mellan det och gatan?¹⁰²

Trendbrott kunde dock också observeras. På ungdomskonferensen RAW som samlade stora delar av rörelsens ungdomar kunde kvinnor både tala och leda möten.¹⁰³ I förkunnelsen betonades att både kvinnor och män kan bli ledare.¹⁰⁴ På både ungdomskonferensen och i andra Jesus Army-sammanhang skiljde sig klädstilen hos de yngre inte mer mellan kvinnor och män än vad som vanligtvis råder i samhället utanför.¹⁰⁵

Vissa frihetsbegränsningar drabbade både kvinnor och män. I kommuniteten Spreading Flame satt manliga och kvinnliga singlar vid olika bord.¹⁰⁶ Kommunitetsmedlemmar som blir romantiskt intresserade av varandra ska enligt praxis först prata med kommunitetens pastor som godkänner relationen, och dejtingen som följer är reglerad.¹⁰⁷ Dessa regler ska ha vuxit fram efterhand på grund av att kommunitetslivet komplicerades med ungdomar som hade många relationsband åt olika håll.

11. Analys och diskussion

Låt oss nu undersöka i vilken mån materialet svarar på hur Jesus Armys egendomsgemenskap påverkar dess församlingsliv.

11.1 Egendomsgemenskapens organisering

Egendomsgemenskapen i NCCC är närapå fullständig och intentionen är att de som deltar i den ska göra detta resten av sina liv. Därtill är det proportionerligt sett väldigt många av församlingsmedlemmarna som är med i den, församlingarna är centrerade kring kommuniteter och de flesta pastorer är kommunitetsmedlemmar. Allt detta medför att omfånget av egendomsgemenskapens påverkan är väldigt stor, främst för dem som är en del av den givetvis men även för övriga.

Fickpengarna som varje kommunitetsmedlem får skapar viss individuell frihet och flexibilitet i ett liv som i övrigt styrs av det kollektiva. Det tycks handla om en pragmatisk lösning gällande vardagskonsumtion snarare än en kompromiss med idealet om ”allt gemensamt”, då alla får samma summa och då många pendlar till jobb och skola.

Prövotiden garanterar till viss mån seriositet i beslutet att gå med i egendomsgemenskapen och ger kommuniteterna mer skydd mot utnyttjande. Samtidigt får noviserna tillgång till egendomsgemenskapens fattigdomsbekämpande och andligt vitaliserande aspekter direkt. Möjligtvis kan novistidens högre grad av frihet leda till besvikelse när människor går med i egendomsgemenskapen helt och fullt.

Existensen av kommunitetsdrivna företag där enkelhet och jämlikhet är grundvärderingar bidrar ytterligare till att öka påverkan på församlings- och kommunitetsmedlemmarna. Arbetsträning gynnar även de som sedan lämnar kommunitetslivet och den andliga påverkan ökar likväl, men friheten begränsas när kommuniteten kontrollerar inte bara ens hem utan även ens arbete.

¹⁰² Shea & Childs, 2014, min översättning.

¹⁰³ Observation på RAW, Northampton, 21 och 22 augusti 2015.

¹⁰⁴ Ibid.

¹⁰⁵ Det vill säga, yngre kvinnor har ofta byxor medan män sällan har klänning.

¹⁰⁶ Observation i Spreading Flame, London, 23 augusti 2014.

¹⁰⁷ Vardagskonversation på RAW, Northampton, 22 augusti 2015. Se även Hunt, 1998.

Det samlade intrycket är att både egendomsgemenskapen såväl som kyrkan i sin helhet är välorganiserad, med ett tydligt ledarskap och en utvecklad struktur med mycket gemensamt kommitteterna emellan. Detta, tillsammans med den konservativa kvinnosynen som varit rådande och som vi kommer tillbaka till, gör att Jesus Army placeras lättats i Walkers R1-kategori. Deras restorationism sker i en hierarkisk ordning som är starkt evangeliserande. Det finns dock aspekter av R2 som också syns, vilket vi snart kommer in på.

11.2 Ekonomiska konsekvenser

Det sammantagna intrycket från intervjuer, observationer och läsning av sekundärkällor är att egendomsgemenskapen effektivt eliminerar fattigdom bland kommunitetsmedlemmarna. Detta tycks bidra till att lågutbildade och fattiga är överrepresenterade i egendomsgemenskapen, men tillräckligt många har arbete för att den gemensamma kassan inte ska tömmas på pengar. Att *Kingdom Businesses* är anpassade för att anställa människor med lite utbildning och erfarenhet medverkar givetvis till detta.

Egendomsgemenskapen gör även att kyrkan får in mycket pengar som kan spenderas på sociala projekt för fattiga människor utanför egendomsgemenskapen, främst genom *Jesus Centres*. Enligt kassören Mike Farrant står egendomsgemenskapen för 80 procent av kyrkans finansiering trots att de som är med i den uppgår till en knapp fjärdedel av alla församlingsmedlemmar. Det är därmed plausibelt att anta att egendomsgemenskapen frigör mer resurser för kyrkans sociala arbete än vad enbart frivilligt givande ger.

Det samlade vittnesbördet från många av respondenterna är även att det blir enklare att leva enkelt i kommuniteten och att man på så sätt löser problem relaterat till rikedom och konsumism. Respondenterna som beskriver detta uttrycker en frihetskänsla och en lättnad som kan indikera minskad stress och oro. På ett nationalekonomiskt plan leder denna enklare livsstil förmodligen till miljömässiga vinster.

Walker menar att diakoni och engagemang för social rättvisa är en R2-egenskap som R1-rörelser ofta saknar, men Jesus Army är ett tydligt undantag från det. Ända från början har strävan efter att hjälpa de fattiga varit en ledstjärna för kyrkans identitet. R2-värderingen ekumenik är därtill något som har ökat i popularitet från Jesus Armys sida på senare tid.

Kritiska artiklar har talat om hur hemlösa ibland låtsas vara kristna för att få del av egendomsgemenskapen då denna är så attraktiv. När de lämnat har deras kritik varit att det finns en fundamentalism i kyrkan som bland annat kommer till uttryck genom intolerans gentemot homosexuella. Religiös egendomsgemenskap kan alltså fånga upp människor som lockas av de socioekonomiska fördelarna men som inte delar rörelsens teologi. Vi kommer komma tillbaka till behandlingen av homosexuella nedan.

Anklagelserna om att man inte får tillbaka pengar när man lämnar egendomsgemenskapen tycks till viss mån bygga på ett missförstånd. De som riktar denna anklagelse enligt sekundärkällorna är hemlösa som tagits in i kommuniteterna, och det som de kritiserar är att de inte fått tillbaka sina bidragspengar, det vill säga sin inbetalda inkomst, när de lämnar. Detta är inte heller vad Jesus Army utlovar, utan det är de som skänkt *tillgångar* som kan gå det tillbaka, något hemlösa väldigt sällan har stora mängder av.

Dock verkar dessa kritiker inte ha fått någon standardsumma för att bygga ett liv på egen hand, något Mike Farrant påstår att alla ska ha rätt till oberoende av huruvida de har skänkt tillgångar eller inte. Detta är allvarligt då människor kan lämnas utblottade i fattigdom utan en sådan gåva när de lämnar egendomsgemenskapen.

11.3 Deltagande och andlighet

Den samlade bedömningen utifrån materialet är att både deltagande i församlingslivet och andlig utveckling gynnas kraftfullt av kommunetsliv. Kommunitetsmedlemmar deltar i nästan varje möte som arrangeras av församlingen och andlighet är välintegrerat i kommunetslivet. Kommunitetsmedlemmar står för det mesta av allt praktiskt arbete församlingsrörelsens behöver och utgör en naturlig kärna för Jesus Armys församlingsliv.

Det finns en tydlig holistisk tanke med kommunetslivet där både dess orsak och konsekvenser upplevs ha andliga aspekter. Egendomsgemenskapens uppkomst beskrivs som en karismatisk erfarenhet där den Helige Ande både gjorde mirakler och ledde det brittiska Jesusfolket till att ha allt gemensamt.

Det finns en utbredd övertygelse bland respondenterna att de praktiserar kristendomen såsom Jesus och apostlarna ville att den skulle praktiseras. Egendomsgemenskapen blir därmed identitetsbyggande och bekräftande i en andlig strävan att leva bibliskt. Det är ett signum för Jesus Armys restorationism, återupprättandet av något ursprungligt som till och med många andra kyrkor som hävdar sig ha samma ambition inte försöker återupprätta.

Naturligtvis finns det kristna rörelser som inte praktiserar egendomsgemenskap som också är övertygade om att de lever ut Nya Testamentet, exempelvis genom att argumentera för att egendomsgemenskap inte är normativt eller inte gäller idag. Men eftersom egendomsgemenskap är tämligen radikalt och kräver mycket av den som deltar medför detta en kostnad som de som inte lever i egendomsgemenskap inte upplever. Därmed är det rimligt att anta att den restorationistiska tillfredsställelsen är större, eller i varje fall viktigare, för dem som lever i egendomsgemenskap och är övertygade om att kristna ska leva i egendomsgemenskap, jämfört med dem som är övertygade att kristna inte ska leva i egendomsgemenskap och inte heller gör det.

Medan majoriteten av respondenterna talade om ökad andlig vitalitet lyfte en av dem att graden av andlig aktivitet faktiskt var lägre än hon hade förväntat sig. Det framgick inte om hennes personliga andaktsliv hade minskat på grund av detta sedan hon gått med i egendomsgemenskapen eller om den enbart inte hade ökat så mycket som hon hade hoppats, men utifrån hur människors personliga andaktsliv kan se väldigt olika ut är det definitivt en teoretisk möjlighet att kommunetslivet kan innebära en andlig begränsning för vissa.

Faktum är att här kan prövotiden vara gallrande. Respondenter upplever att kommuniteten varit helande och hjälpt dem leva mindre själviskt, men det är inte omöjligt att tänka sig att det intima gemensamma livet kan vara jobbigt för andra och faktiskt producera eller åtminstone öka själviskhet när ens personliga utrymme inskränks. De som eventuellt upplever detta torde då lämna egendomsgemenskapen och därmed inte finnas tillgängliga för att intervjuas i en sådan här studie.

11.4 Frihet och självbestämmande

Den samlade bedömningen utifrån studien är att egendomsgemenskap innebär en rad olika inskränkningar på individens frihet och självbestämmande. Egendomsgemenskapen i sig själv är frivillig även om den flitigt uppmuntras och utmålas som ett eftersträvanvärt ideal. Retoriken från Huw Lewis idag angående hur alla inte är kallade till egendomsgemenskap står i bjärt kontrast till Noel Stantons kommentar 1973 apropå huruvida alla ska gå med i kommunitet: ”Varför inte?”

Förvisso har rörelsens kritiker beskrivit en press att gå med i egendomsgemenskapen, inte minst då valet står mellan det och att leva som hemlös på gatan. Detta är dock i sig inget Jesus Army kan belastas för: att egendomsgemenskapen är attraktiv för hemlösa är en naturligt konsekvens av att den så effektivt eliminerar fattigdom, men det är inte samma sak som att aktivt tvinga människor att gå med. Det kan vara fullt förståeligt att hemlösa inte är bekväma med djup spiritualitet och Jesus Armys etiska koder, men enda sättet att minska ”pressen” att gå med i

egendomsgemenskapen med åsyftning på hur attraktiv den är torde vara att helt enkelt avskaffa den, vilket inte hjälper de hemlösa särskilt väl.

Många respondenter säger att komunitetslivet innebär uppoffringar och förutsätter att man ”dör” från egna behov och begär. Ett exempel som återkommer är beskrivningar av hur inte alla familjemedlemmar vill vara med i egendomsgemenskapen. Implicit kan detta även inkludera en sorg i att inte kunna träffa dem lika ofta i och med att komunitetslivet blir uppbundet, även om en av respondenternas dotter var aktiv i den lokala Jesus Army-församlingen utan att bo i komunitet.

Sekundärkällorna har gett två exempel på hur homosexuella har behandlats illa inom Jesus Army, den ena uteslöts och den andra lämnade rörelsen efter att fyra män försökt driva ut demoner ur honom. Kyrkan erkänner inte samkönade äktenskap samtidigt som homosexuella har välkomnats inom egendomsgemenskapen, detta leder ofrånkomligen till en intressekonflikt. Både uteslutning och försök att bota homosexualiteten upplevs förståeligen som frånstötande av dem som drabbas, och att förbjuda homosexuella att gå med i egendomsgemenskapen redan från början skulle förmodligen få samma resultat, så det enklaste sättet att undvika friktion lär vara att kyrkan byter position. På ett generellt plan kommer det dock vara ofrånkomligt att kyrkans officiella ståndpunkter krockar med individers uppfattningar på ett starkare sätt i en komunitet än utanför, på grund av egendomsgemenskapens frihetsbegränsningar.

Kvinnors frihet är mer begränsade än mäns inte minst när det gäller andligt ledarskap. Även här krockar kyrkans officiella position med individers uppfattningar både innanför och utanför kyrkan. Observationerna på ungdomskonferensen RAW indikerar att en förändringsprocess är igång, diskrepansen mellan den officiella kvinnosynen och hur Jesus Armys yngre generation ser på jämställdhet gör att de senare formar ett sätt att bedriva kyrka som tycks strunta i vad den officiella positionen säger. Detta skulle helt enkelt vara en mer R2-orienterad rörelse bland Jesus Armys unga generation som växer inom den R1-baserade samfundsstrukturen.

Kan det vara så att egendomsgemenskapen inte bara förstärker utan orsakar den konservativa kvinnosynen? Låt oss betänka kloster där män och kvinnor som lever i celibat nästan aldrig bor tillsammans med varandra, utan klostren är könssegregerade. I munkkloster ägnar sig män åt hushållsarbete medan i nunnekloster kan kvinnor leda och hålla i andakter. Då katolska och ortodoxa kyrkor har en minst lika konservativ kvinnosyn som Jesus Army är det fortfarande inte jämställdhet vi talar om — nunnorna får inte hålla mässa utan det måste en manlig präst göra — men det är en annan dynamik jämfört med Jesus Armys könsblandade komuniteter utan celibatkrav. Vissa forskare såsom Ernst Haenschen menar som vi har sett att egendomsgemenskap kräver celibat för att den ska fungera.

Dock har jag svårt att se varför en könsblandad egendomsgemenskap per automatik skulle orsaka brist på jämställdhet. Hade ingångsläget varit en teologisk övertygelse om att kvinnor och män är fullt jämställda även när det gäller ledarskap borde egendomsgemenskapen ha kunnat förstärka de övertygelserna då deltagandet stärks. Nu har istället den ojämsställda teologin förstärkts på detta sätt.

Restriktionerna för både kvinnor och män går alla ut på att försvåra att romantiska relationer uppstår mellan komunitetsmedlemmar. Även denna frihetsbegränsning skiljer sig från hur det vanligtvis ser ut utanför komuniteten och kan möjligtvis göra den mindre populär inte minst bland unga vuxna.

12. Slutsats

Denna uppsats har sökt svara på frågan *hur påverkar Jesus Armys egendomsgemenskap dess församlingsliv?* Det som materialet har kunnat visa är att församlingslivet för det första påverkas mycket av egendomsgemenskap på grund av att denna är fullständig, central i kyrkostrukturen och omfattar ungefär en fjärdedel av alla församlingsmedlemmar. Ekonomiskt sett eliminerar egendomsgemenskapen både fattigdom och personlig rikedom inom sig samt frigör mycket resurser för extern diakoni, dock tycks det finnas en risk för dem som lämnar egendomsgemenskapen att bli fattiga. Deltagandet i församlingslivet ökar kraftigt och kommunitetsmedlemmarnas egna andliga liv gynnas för det mesta enligt dem själva. Friheten för kommunitetsmedlemmarna inskränks, i synnerhet för kvinnor även om rörelsen tycks bli mer jämställd i och med ett pågående generationsskifte.

På ett generellt plan verkar det vara ofrånkomligt att en egendomsgemenskap som minskar ekonomisk ojämlikhet och ökar andligt deltagande också minskar friheten. Önskvärda ekonomiska och andliga effekter av en egendomsgemenskap tycks alltså komma till priset av minskad individuell autonomi. Vad gäller den ojämlika behandlingen av kvinnor och homosexuella är det inte en nödvändig generell konsekvens av egendomsgemenskap i sig, men egendomsgemenskap kan förstärka sådana praktiker om de redan finns där i och med frihetsbegränsningen.

Fallet Jesus Army visar att egendomsgemenskap är möjligt att bedriva på större skala i en modern församling idag. För de som funderar på egendomsgemenskap som församlingsmodell eller livsstil bör vinsten av ekonomisk jämlikhet och andligt deltagande vägas mot kostnaden i frihetsbegränsningar.

Källförteckning

Antika källor

1 Apol. — *Första apologin*, Justinus Martyren.

Apol. — *Apologi*, Tertullianus.

Did. — *Didaché, de tolv apostlarnas lära*

Haer. — *Mot Heresierna*, Irenaeus av Lyon

Herm. Vis. — *Hermas Herden, synerna*.

Laps. — *Om avfällingarna*, Cyprianus.

Peregrinus, Lukianos.

Tryckta källor

Barrett, David V.

- 2001 ”The Jesus Army”, i *The New Believers, Sects, 'Cults' and Alternative Religions* (London: Continuum). Tillgänglig på <<http://jesus.org.uk/what-others-say/academic-work/jesus-army>> (läst 2016-02-27).

Chatterjee, Indrani

- 2015 ”Monastic ‘Governmentality’: Revisiting ‘Community’ and ‘Communalism’ in South Asia”, *History Compass*, vol 13, nr 10, ss. 497-511.

Cooper, Simon & Farrant, Mike

- 1997 *Fire in Our Hearts: The Story of the Jesus Fellowship/Jesus Army*, andra utgåvan (Northampton: Multiply Publications).

Cornelius, Carl Alfred

- 1887 *Svenska kyrkans historia efter reformationen*. Tillgänglig på <<http://runeberg.org/svkyrhis/2/0120.html>> (läst 2016-03-03).

Davis Zimmerman, Kari-Shane

- 2012 ”Neither social revolution nor utopian ideal: A fresh look at Luke’s community of goods practice for Christian economic reflection in Acts 4:32-35”, *The Heythrop Journal*, vol 53, nr 5, ss. 777-786.

Eriksson, Nadya & Wiklund-Gustin, Lena

- 2014 ”Blessed Alienation: The Christian Monastery as a Caring and Restorative Environment”, *Qualitative Health Research*, vol 2, nr 2, ss. 172-182.

Esaiasson, Peter, Gilljam, Mikael, Oscarsson, Henrik & Wägnerud, Lena

- 2012 *Metodpraktikan: konsten att studera samhälle, individ och marknad* (Stockholm: Norstedts juridik).

Eskridge, Larry

- 2013 *God’s Forever Family: The Jesus People Movement in America* (Oxford: Oxford University Press).

- Finger, Reta Halteman
 2004 "Cultural attitudes in western Christianity toward the community of goods in Acts 2 and 4", *The Mennonite quarterly review*, vol. 78, nr. 2, ss. 235-270.
- Greehy, John H.
 1965 "Community of Goods - Qumran and Acts", *Irish Theological Quarterly*, vol. 32, nr. 3, ss. 230-240.
- Holmqvist, Kalle
 2013 *Gråkoltarna: En historia om klasskamp* (Malmö: Notis förlag).
- Hunt, Stephen J.
 1998 "The Radical Kingdom of the Jesus Fellowship", *Pneuma: The Journal of the Society for Pentecostal Studies*, vol. 20, nr. 1, ss. 21-41.
- Jesus Army
 2000 *We Believe: An introduction to the faith and practices of the Jesus Fellowship* (Northampton: Multiply Publications).
 2008a *About the New Creation Christian Community*, tillgänglig på <http://jesus.org.uk/sites/default/files/media/documents/books/ja/About_NCCC.pdf> (läst 2016-05-11).
 2008b *Full Statement of Faith and Practice of the Jesus Fellowship Church*, tillgänglig på <<http://jesus.org.uk/policies-documents>> (läst 2016-05-16).
- Kay, William
 2004 "The Jesus Fellowship (Jesus Army)", i Partridge, C. (red.), *Encyclopedia of New Religions, a Guide* (Oxford: Lion Publishing).
- Luxmore, Crystal
 2007 "Behind the happy, classy Jesus Army", *Sunday Mercury*, 6 mars.
- Macdonald-Smith, Fiona
 1995 "The Jesus Army Wants You", 29 april, *Independent*.
- Phillips, Thomas E.
 2003 "Reading Recent Readings of Issues of Wealth and Poverty in Luke and Acts", *Currents in Biblical Research*, vol. 1, nr. 2, ss. 231-269.
- Rhee, Helen
 2012 *Loving the Poor, Saving the Rich: Wealth, Poverty and Early Christian Formation* (Grand Rapids, MI: Baker Academic).
- Roulston, Kathryn & Shelton, Stephanie Anne
 2015 "Reconceptualizing Bias in Teaching Qualitative Research Methods", *Qualitative Inquiry*, vol. 21, nr 4, ss. 332-342.
- Saxby, Trevor
 1987 *Pilgrims of a Common Life* (Scottsdale, PA: Herald Press).

Teorell, Jan & Svensson, Torsten

2007 *Att fråga och att svara: Samhällsvetenskaplig metod* (Malmö: Liber).

Varga-Dobai, Kinga

2012 "The Relationship of Researcher and Participant in Qualitative Inquiry: From 'Self and Other' Binaries to the Poststructural Feminist Perspective of Subjectivity", *The Qualitative Report*, vol. 17, art. 93, ss. 1-17.

Walker, Andrew

1985 *Restoring the Kingdom: The Radical Christianity of the House Church Movement* (London: Hodder & Stoughton).

Östersjö, Samuel

2014 "Enade gräsrotter i lappade jeans: En studie i Jesusrörelsens föreställningar om och inflytande på samfunden, församlingarna och ekumeniken", kandidatuppsats, Örebro Teologiska Högskola.

Internetkällor

Grenholm, Micael

2016 *Everything in Common*, dokumentärfilm. Tillgänglig på <https://holyspiritactivism.com/eic/> (hämtad 2016-04-18).

Jesus Army

2015a "Training Year FAQs", <<http://christiancommunity.org.uk/training-year-faqs>> (läst 2016-03-03).

2015b "Undivided", <<http://jesus.org.uk/undivided>> (läst 2016-03-29).

Moore, Charles E.

2015 "Life Without Possessions - Why Not?", Bruderhof Voices Blog, 15 november. <<http://www.bruderhof.com/en/voices-blog/2015/november/life-without-possessions-why-not-part-2>> (läst 2016-02-13).

NCCC (New Creation Christian Community)

2016 *Businesses*. <<http://christiancommunity.org.uk/businesses>> (hämtad 2016-05-03).

Shea, Matt & Childs, Simon

2014 "Why Are London's Homeless Scared of the Jesus Army?", *Vice*, 10 februari. <https://www.vice.com/en_uk/read/the-jesus-army-will-feed-you-because-the-government-wont> (läst 2016-04-25).

Intervjuer

Chris, kommunitetsmedlem i Cornerstone, Northampton, 2015-08-22.

Farrant, Mike, kassör för NCCC, Northampton, 2014-08-22.

Jane, kommunitetsmedlem i Holy Treasure, Kettering, 2014-08-28.

Lewis, Huw, en av fem apostoliska ledare för Jesus Army, Kettering, 2014-08-28.

Mary, kommunitetsmedlem i Holy Treasure, Kettering, 2014-08-28.

Yvonne, kommunitetsmedlem i Holy Treasure, Kettering 2014-08-26.